

Exkurze ekozemědělců DO ANGLICKÉHO HRABSTVÍ YORKSHIRE

Ve dnech 8. až 15. listopadu 2012 jsme se zúčastnili praktické stáže v Anglii, konkrétně v největším hrabství Velké Británie Yorkshire. Stáže se zúčastnila manažerka Svazu PRO-BIO Kateřina Nesrstová, soukromí zemědělci Alena Raabová a Josef Abrle a projektový manažer Svazu PRO-BIO Milan Kouřil. Veškeré aktivity pro nás připravili kolegové z organizace Yorkshire Farming and Wildlife Partnership, se kterými spolupracujeme i na dalších projektech. Stáž je součástí mezinárodního projektu Leonardo da Vinci – „Výměna zkušeností – cesta k rozvoji ekologického zemědělství“. Do projektu jsou partnersky zapojeny již zmíněná anglická Yorkshire Farming and Wildlife and Partnership (www.farmingandwildlife.net), Slovenský svaz ekologických poľnohospodárov Ekotrend SK (www.ecotrend.sk) a Tourist Association Škurša ze Slovinska.

Farmářský trh v Harrogate

Po přeletu do Anglie jsme jako první navštívili farmářský trh v Harrogate. Setkali jsme se s manažerem trhu, **Alanem Robinsonem**, který přiblížil způsob pořádání trhů a zodpověděl nám všechny otázky.

Každý prodejce, který by se chtěl trhu zúčastnit, musí nejprve vyplnit formulář, ve kterém charakterizuje svou farmu, produkty, které bude na trzích prodávat (původ surovin, způsob zpracování, originalitu produktů apod.). Manažer trhu se stará, aby producent nebo zpracovatel byl z regionu (v případě těchto trhů šlo o území celého hrabství Yorkshire). Stará se také, aby se na tržnici neprodávalo více stejných druhů výrobků. Platí zde pravidlo: „kdo dřív přijde, ten dřív mele“. Poplatek za stánek je možné uhradit ročně, čtvrtletně či pouze pro daný trh. Zároveň je také možné si přímo na tržnici pronajmout samotný stánek.

Všichni prodejci jsou velmi komunikativní a je vidět, že je zajímají názory zákazníků. Na trhu bylo k zakoupení vše možné: sýry, uzeniny, marmelády a džemy, omáčky, medy a další včelí výrobky, houby a výrobky z hub, oleje, vejce apod. Každé zboží je označeno jednoduchou, avšak velice přitažlivou etiketou. Zastavili jsme se například u stánku s domácími džemy a marmeládami, které vaří paní přímo ve své kuchyni. Protože není registrovaným zemědělcem, stačilo jí pouze ohlásit vznik takovéto živnosti. U dalšího stánku jsme se dali do řeči s prodejkyní hub a houbových výrobků. Manžel paní majitelky je z Itálie, má mnoho kontaktů v restauracích, takže má o odbyt postaráno. Houby, které nebudou prodány zde přímo na trhu, paní doma ihned suší, balí do dárkových balíčků, nebo

z nich míchá houbová koření. Velmi zajímavou pro nás byla zastávka u stánku s masem a uzeninami. Můžete si o každém výrobku popovídat, zjistit, jak žijí zvířata, ze kterých maso pochází, dozvědět se hodně o odbytu výrobků.

Bylo vidět, že se řezník zajímá o to, jak lidem výrobky vyhovují, jak jim chutnají, ale také o to, zda jim vyhovuje druh a velikost balení. Prodejce učí zákazníky pracovat s masem, které si nakoupí. Z hlediska marketingu a prodeje byla velmi zajímavá i diskuze o neustálém vývoji kvality a vzhledu produktů, jejich chuti apod. Nestačí, že vymyslíte jednu úžasnou klobásu, a tu pak budete stále prodávat. Musíte vymýšlet neustále něco nového, chutného, abyste si udrželi zákazníky.

Schůzka s hostiteli

Odpoledne jsme se na úvodní pracovní schůzce sešli s našimi hostiteli z Yorkshire Farming and Wildlife (YFW), **Philem Lythem** a jeho kolegy. YFW se zabývá komerčním poradenstvím pro zemědělce – příprava environmentálních projektů na farmách, poradenství v oblasti agroenvironmentálních programů, protierozní plány, evidence apod.

YFW je velmi úzce napojena na organizaci Yorkshire Conservation and Farming (www.ycandf.org.uk), která se, na rozdíl od YFW, zabývá neziskovou osvětou a vzděláváním o udržitelném zemědělství. Činnost obou zmíněných organizací pokrývá oblast, které se věnujeme u nás my ve Svazu PRO-BIO.

Beadlam Grange Farm – ukázkový faremní obchod

Tématem této návštěvy bylo zpracování produkce z farmy a odbyt produktů. Navštívili jsme v okolí velmi známou Beadlam Grange Farm, kde **Mark a Jenny Rooke** provozují vynikající farmářský obchod (www.beadlamgrange.co.uk).

Farma s plochou kolem 120 ha (50 ha orné půdy – ječmen, potravinářská pšenice apod.), na 17 ha energetické plodiny (prodej do blízké elektrárny).

Před pěti lety uskutečnili na farmě, na základě programu podpory diverzifikace zemědělských činností, velkou přestavbu,

při níž vznikl faremní obchod a v bývalé sýpce restaurace. Při rekonstrukci bylo zachováno hodně ze starého vzhledu stáje – boxy pro krávy, krmné žlaby, vázací řetězy, podlahy apod. Farmář sem umístil prodejnu s řeznickým koutem a posezením, kde se zákazníci mohou naobědvat. Je zde vyhrazen prostor pro děti, aby se pomocí her seznámily se zemědělským hospodařením. Další prostory byly přeměněny na prodejní místa, kde si obchůdky pronajímají cukrářka (vyrábějící vynikající čokoládu) a prodejkyně řemeslných výrobků.

Každý týden pan Rooke nechává na blízkých jatkách porazit jednoho býka (Limousinne), pět ovcí a dvě prasata (ovce a prasata nakupuje). Veškeré maso zpracuje na farmě zaměstnaný řezník, a pak je prodáváno ve farmářské prodejně. Výhodou toho všeho je, že veškerá marže zůstává majiteli, tedy farmářům. Maso a masné výrobky se zde prodávají za stejnou cenu jako v supermarketech a lidé jsou zvyklí sem jezdit. Farmář dělá na své farmě mnoho akcí, při nichž vozí hosty na voze, pořádá různé atrakce a sešlosti. Zemědělstvím a přidruženými činnostmi je na farmě zaměstnáno až 22 lidí.

Obchod na farmě Beadlam Grange

Při prohlídce farmy jsme se také seznámili s velmi zajímavým programem pro mladé zemědělce. Pokud dotyčný nemá do začátku žádný majetek a ani zvířata, může se zapojit do projektu odchovu prasat, stačí mu k tomu vlatnit prostory – stodolu, halu apod. Firma, kterou lze v této záležitosti kontaktovat, přiveze na farmu několikátýdenní selata, zajistí veterinární péči a krmné směsi a na farmě je, aby se o tato selata postaral a vykrmil je. Platba je vázána na počet vykrmených zvířat a na hmotnostní přírůstek zvířat. Zjednodušeně řečeno, farmář dostane nejvíc peněz v případě, že mu žádná selata neuhynou a dobře přirůstají. ➡